

Roxana-Mariana Popescu

Augustina Dumitrașcu

DREPTUL UNIUNII EUROPENE. SINTEZE ȘI APLICAȚII

Universul Juridic
București
-2011-

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2011, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

S.C. Universul Juridic S.R.L.

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA
UNUIA DINTRE AUTORI ȘI ȘTAMPILA EDITORULUI,
APPLICATE PE INTERIORUL ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

POPESCU, ROXANA-MARIANA

Dreptul uniunii europene : sinteze și aplicații /

Roxana-Mariana Popescu, Augustina Dumitrașcu. - București :

Universul Juridic, 2011

Bibliogr.

ISBN 978-973-127-538-3

I. Dumitrașcu, Augustina

341.217(4) UE

REDACTIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL telefon: **021.314.93.15; 0726.990.184**
DISTRIBUȚIE: tel./fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

**COMENZI ON-LINE,
CU REDUCERI DE PÂNĂ LA 15%**

ABREVIERI

AELS	Asociația Europeană a Liberului Schimb (EFTA – în engleză: European Free Trade Association / AELE – în franceză: Association Européenne du Libre Echange)
art.	articol
alin.	aliniat
AUE	Actul Unic European (1986)
BCE	Banca Centrală Europeană
BENELUX	Belgium, Netherlands, Luxembourg
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
CAER	Consiliul pentru Ajutor Economic Reciproc (CAEM (fr.)/COMECOM (engl.))
CE	Comunitatea Europeană
CEDO	Convenția Europeană a Drepturilor Omului (1950)
CEE	Comunitatea Economică Europeană
CEEA/EURATOM	Comunitatea Economică a Energiei Atomice
CECO	Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului
CECA	Communauté du Charbon et de l'Acier
CIG	Conferință interguvernamentală
CJCE	Curtea de Justiție a Comunităților Europene (Luxembourg)
CSCE	Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa
CSI	Comunitatea Statelor Independente
CPJMP	Cooperarea polițienească și judiciară în materie penală

ex.	exemplu
JAI	Justiție și Afaceri Interne (Pilonul III al UE, devenit „Cooperare polițienească și judiciară în materie penală”)
JOUE/JO	Jurnalul Oficial al Uniunii Europene
lit.	litera
NATO	North Atlantic Treaty Organization
N.B.	Nota Bene
nr.	număr
OCED	Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare
OECE	Organizația Europeană pentru Cooperare Economică
OMC	Organizația Mondială a Comerțului
ONU	Organizația Națiunilor Unite
Op. cit.	Opera citată
OSCE	Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
p.	pagină
PAC	Politica agricolă comună
par.	paragraf
PCC	Politică comercială comună
pct.	punctul
PESC	Politica Externă și de Securitate Comună (Pilonul II al UE)
SEBC	Sistemul European al Băncilor Centrale
SM	stat membru/state membre
s.n.	sublinierea noastră
TC(E)E	Tratatul instituind Comunitatea (Economică) Europeană
TEC	Tarif extern comun

TVC	Tarif vamal comun
TVEC	Tarif vamal extern comun
TUE	Tratatul asupra Uniunii Europene (de la Maastricht – 1993)
TCEE	Tratatul instituind CEE
TCECO	Tratatul instituind CECO
TCEEA	Tratatul instituind CEEA
TFP	Tribunalul Funcției Publice
TFUE	Tratatul privind funcționarea UE
TPI	Tribunalul de Primă Instanță
T	Tribunalul
UE	Uniunea Europeană
UEM	Uniunea Economică și Monetară
UEO	Uniunea Europei Occidentale
UO	Uniunea Occidentală
ZLS	Zonă de liber schimb

PLAN

Tema I - *Istoricul constituirii Uniunii Europene*

Tema II - *Arhitectura instituțională a Uniunii Europene*

Tema III - *Izvoarele dreptului Uniunii Europene și aplicabilitatea acestuia în dreptul intern al statelor membre*

Tema IV - *Procedurile de adoptare a actelor normative care alcătuiesc dreptul Uniunii Europene. Competențele în cadrul Uniunii Europene*

Tema V – *Considerații generale privind etapele integrării economice a Uniunii Europene. Spațiul Economic European*

Tema VI - *Procesul de extindere de la 15 la 27 state membre. Viitoare și actuale state candidate*

Tema VII - *Tratatul de la Lisabona – principalele modificări introduse*

Tema VIII - *Libertățile de circulație în cadrul Uniunii Europene*

Tema I

ISTORICUL CONSTITUIRII UNIUNII EUROPENE

1. Contextul internațional al apariției Comunităților Europene

Sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial a lăsat în urma sa o Europă distrusă din punct de vedere material, frământată de puternice crize politice și divizată prin „cortina de fier” în două blocuri: Est și Vest.

A apărut, astfel, un puternic curent către o politică internațională care să fie capabilă să oprească un alt război mondial și să consolideze Europa din punct de vedere economic.

Sunt, așadar, înființate o serie de organizații internaționale la nivel regional, european, după cum urmează:

Vest	Est
OECE (1947)/OCED (1960)	CAER (1949)
Uniunea vamală a statelor BENELUX (1948)	
UO (1948)/UEO (1954)	Pactul de la Varșovia (1948)
NATO (1949)	
CONSILIUL EUROPEI (1949)	
CECO (1951) CEE și CEEA/EURATOM (1957)	
AELS (1960)	
CSCE (1975)/OSCE (1995)	
	CSI (1991) ¹

¹ În același an, apare și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), prima mare instituție financiară după Războiul Rece, având drept scop oferirea unui ajutor financiar statelor membre ale CSI.

2. Planul Schuman. Sistemul de integrare

Robert Schuman – ministrul afacerilor externe al Franței, cel care a făcut public Planul care îi poartă numele.

Jean Monnet – comisarul Planului francez de reconstrucție; alături de câțiva colaboratori, a elaborat „Planul Schuman”¹.

Planul/Declarația Schuman (9 mai 1950) reprezintă actul politic care a condus la înființarea CECO² (după care au urmat CEE și CEEA/EURATOM).

Extrase din Planul Schuman³:

„**Pacea** mondială nu poate fi asigurată fără a face eforturi creatoare, proporționale cu pericolele care o amenință.

Contribuția pe care o poate aduce civilizației o Europă organizată și activă este indispensabilă menținerii unor relații **pașnice**. Asumându-și, timp de mai bine de 20 de ani, rolul de campioană a unei Europe unite, Franța și-a pus dintotdeauna eforturile în slujba **păcii**. Nu am reușit să realizăm o Europă unită și ne-am confruntat cu războaie.

Europa nu se va construi dintr-odată sau ca urmare a unui plan unic, ci prin **realizări concrete** care vor genera, în primul rând, o **solidaritate reală**. Alăturarea națiunilor europene implică eliminarea vechii opoziții dintre Franța și Germania.

Având în vedere acest obiectiv, guvernul francez propune acțiuni imediate întreprinse într-o **direcție decisivă**.

¹ A avut 9 variante, ultima fiind terminată pe 6 mai 1950.

² CEEA – în limba franceză (La Communauté européenne du charbon et de l’acier); ECSC – în limba engleză (The European Community of Steel and Coal).

³ Sublinierile cu *bold* aparțin autorilor prezentei lucrări.

Guvernul francez propune ca producția franco-germană de cărbune și oțel să fie plasată sub incidența unei Înalte Autorități¹, în cadrul unei organizații deschise și altor state europene².

Controlul producției de cărbune și oțel ar trebui să conducă imediat la construirea unei baze comune pentru dezvoltarea economică, ca prim pas în realizarea unei **federatii europene**, schimbând, în același timp, destinele acelor regiuni care s-au dedicat în trecut fabricării de muniție de război, ale cărui victime s-au dovedit a fi în mod constant.

Solidaritatea în producție astfel stabilită va demonstra că orice **conflict** între Franța și Germania devine nu doar **inimăginabil**, ci chiar **imposibil**. (...) această producție va fi oferită lumii întregi, fără diferențe sau excepții, pentru a contribui la creșterea nivelului de trai și pentru a promova realizările **pașnice**.

*Prin controlul producției de bază și prin instituirea unei Înalte Autorități, ale cărei decizii vor uni Franța, Germania și alte state membre, această propunere va conduce la crearea unei prime baze concrete a **federatiei europene** indispensabile pentru menținerea **păcii**³.*

Înalta Autoritate comună care se ocupă de administrarea acestei scheme va fi alcătuită din persoane **independente** numite de guverne, acordându-se o reprezentare egală. Guvernele vor alege, de comun acord, un Președinte. **Deciziile** Autorității **se vor aplica** în Franța, Germania și în alte țări membre. În cazul în care deciziile Autorității vor fi contestate, se vor lua măsuri de la caz la caz.”

Ideea propusă prin Planul Schuman a fost acceptată de **6** state membre europene (Franța, Germania, Italia, Belgia,

¹ Astăzi, Comisia Europeană.

² Paragraf subliniat (*italic*) și în documentul original.

³ Paragraf subliniat (*italic*) și în documentul original.

Olanda, Luxemburg), astfel încât, în anul **1951**, se semnează Tratatul (actul juridic) constituind CECO, intrat în vigoare un an mai târziu (1958).

În anul **1954**, mulțumite de sistemul de integrare care funcționa foarte bine, cele 6 state membre CECO doresc extinderea lui și la domeniul apărării și la cel politic, proiecte care, însă, eșuează. Din această criză a construcției comunitare se desprinde un aspect important, și anume: „integrarea economică trebuie să preceadă integrării politice”¹. Astfel, în anul 1956 un Raport întocmit de politicianul belgian Paul Henry Spaak propune înființarea a 2 noi Comunități de integrare economică: CEE și CEEA (EURATOM). Tratatul este semnat în anul **1957** la Roma și intră în vigoare în anul 1958.

N.B.!

☞ Tratatul instituind CECO (Paris) – tratat (*lex specialis*) vizând integrarea economică **sectorială**, încheiat pentru o perioadă de 50 de ani; a ieșit din vigoare la 23 iulie 2002, iar Tratatul de la Nisa prevede soluționarea dispariției TCECO.

☞ Tratatul instituind CEEA (Roma) - tratat (*lex specialis*) vizând integrarea economică **sectorială**, încheiat pe durată nelimitată!

☞ Tratatul instituind CEE (Roma) – tratat-cadru (*lex generalis*) vizând integrarea economică generală, încheiat pe perioadă nedeterminată!

* Temă:

1. Care sunt elementele constitutive ale unei organizații internaționale interguvernamentale?
2. Ce tip de organizație internațională era CECO?

¹ Memorandumul statelor Benelux – 1956.

3. Ce principii ale viitoareii colaborări se desprind din Planul Schuman?
4. Ce soluții prevede Tratatul de la Nisa în Protocolul anexat cu privire la expirarea TCECO?

Răspunsuri:

1.

2.

3.

4.

* Teme de cercetare:

- R. Schuman, J. Monnet, K. Adenauer – trei dintre părinții fondatori ai Europei.
- Eșecul Planului Pléven în constituirea Comunității Europene de Apărare (1954).
- Eșecul Planurilor Fouchet din anii '60.
- Conceptul de integrare: apariție și evoluție.

3. Procesul de extindere de la 6 la 27 state membre

Nr.	Stat	'51	'73	'81	'86	'95	'04	'07
1	Franța	X						
2	Germania	X						
3	Italia	X						
4	Belgia	X						
5	Olanda	X						
6	Luxemburg	X						
7	Marea Britanie		X					
8	Irlanda		X					
9	Danemarca		X					
	Norvegia		-					
10	Grecia			X				
11	Spania				X			
12	Portugalia				X			
13	Austria					X		
14	Finlanda					X		
15	Suedia					X		
	Norvegia					-		
16	Cipru						X	
17	Estonia						X	
18	Letonia						X	
19	Lituania						X	
20	Malta						X	
21	Polonia						X	
22	Rep. Cehă						X	
23	Slovacia						X	
24	Ungaria						X	
25	Slovenia						X	
26	România							X
27	Bulgaria							X

* Temă:

1. Care era situația Groenlandei în momentul aderării Danemarcei și după intrarea acesteia în Comunitățile Europene?
2. Explicați motivele refuzului Norvegiei de a adera la Comunitățile Europene.
3. Explicați afirmația: extinderea din anul 1995 este prima extindere a UE și ultima extindere de tip clasic.
4. Identificați particularitățile extinderii din anul 2004 și din 2007.

Răspunsuri:

1.

2.

3.

4.

* Temă de cercetare:

- Istorical extinderii Comunităților Europene de la 6 la 27 state membre.

4. Precizări conceptuale introductive

N.B.!

☞ **CECO, CEE și CEEA** = organizații internaționale inter-guvernamentale având caracter regional, economic!

☞ **CE = „Comunitatea Europeană”** - noul nume al **CEE**, consacrat prin Tratatul de la Maastricht (1993), denumire care reflectă realitatea conform căreia Tratatul constituind CEE nu mai reglementa numai aspecte pur economice, colaborarea dintre statele membre extinzându-se și la domenii ce exced acestei sfere!

☞ **UE** = inițial nu era o organizație internațională, neavând personalitate juridică; conceptul a fost introdus prin Tratatul de la Maastricht asupra Uniunii Europene, care prevedea că UE este alcătuită din 3 piloni¹, și anume:

- pilonul comunitar, alcătuit din cele 2 Comunități Europene (CE și CEEA);
- pilonul PESK (politica externă și de securitate comună);
- pilonul CPJMP (cooperarea poliției și a justiției în materie penală), denumit, până în anul 1999, JAI (justiție și afaceri interne).

= în prezent, odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, UE este o organizație internațională cu personalitate juridică, împărțirea pe piloni fiind desființată. UE este succesoarea CEE, dar nu cuprinde și CEEA, care este o organizație între aceleași 27 de state membre, dar cu o existență separată.

¹ *Pilliers* în franceză, *pillars* în engleză.

* Temă:

1. Care este diferența dintre fostul pilon 1, pe de o parte și foștii piloni 2 și 3, pe de altă parte?
2. Care este rațiunea pentru care Tratatul de la Amsterdam a operat modificarea denumirii fostului pilon 3?
3. Care sunt prevederile Tratatului de la Lisabona cu privire la statutul Uniunii Europene?

Răspunsuri:

1.

2.

3.

* Test grilă

1. Primul președinte al Înaltei Autorități a fost:
 - a) Jean Monnet;
 - b) Robert Schuman;
 - c) P.H. Spaak.

2. „Ziua Europei“ este sărbătorită la:
 - a) 18 aprilie;
 - b) 9 mai;
 - c) 10 decembrie.

3. Ultima extindere a Comunităților Europene a avut loc în:
 - a) 1995;
 - b) 1994;
 - c) 2004;
 - d) 2007.

4. În cadrul Comunităților Europene, traducerea fiecărui document oficial este făcută, în prezent:

- a) în engleză, franceză, germană;
 - b) în 23 limbi oficiale;
 - c) în 11 limbi oficiale.
5. Comunitățile Europene au fost:
- a) organizații internaționale închise;
 - b) organizații internaționale deschise;
 - c) organizații internaționale regionale, deschise;
 - d) organizații internaționale regionale închise.
6. Uniunea Europeană este o organizație interguvernamentală de integrare. Adevărat/Fals. Argumentați răspunsul.

Tema II

ARHITECTURA INSTITUȚIONALĂ A UNIUNII EUROPENE

1. Sistemul instituțional al Uniunii Europene – prezentare generală

Uniunea Europeană nu este o nici o federație de state unite, nici o organizație de cooperare interguvernamentală; până la intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, Uniunea Europeană reprezenta, în egală măsură, Comunitățile Europene, politica externă și de securitate comună, precum și cooperarea în domeniul justiției și al afacerilor interne. Astfel, statele membre își exercitau suveranitatea în comun, pentru a îndeplini obiectivul central al Comunităților Europene, și anume acela de integrare economică.

Partajarea suveranității reprezintă, la nivel unional, faptul că statele membre delegă o parte din puterile lor de decizie instituțiilor comune pe care le-au desemnat să ia decizii în anumite domenii de interes comun, printr-un proces democratic, la nivel european.

Încă de la constituirea primei Comunități Europene (CECO), a existat un sistem instituțional propriu acesteia, fără de care organizația nu putea exista și afirma pe scena relațiilor internaționale. Din anul 1952, sistemul instituțional comunitar a evoluat, astfel încât, în prezent, acesta este structurat, după cum urmează: